

14.607

Служити Народові — то служити Богові!

Архиєпископ ІЛАРІОН:

**„Прийміте всі Духа пре-
мудрости, Духа розуму,
Духа страху Божого“.**

СЛОВО НА БОГОЯВЛЕННЯ.

2222222

Холм. Свята Данилова Гора 1943.

ПЕРЕКЛАДИ

Архієпископа Іларіона (Огієнка):

1. Шкільні молитви. Тернів, 1921 р.
2. Український православний Молитовник. Тернів, 1921 р.
3. Свята Служба Божа Св. Отця нашого Івана Золотоустого. Ч. I: текст, ч. II: пояснення до тексту. Львів, 1922 р.
4. Православний Молитовник для шкіл початкових. Львів, 1922 р.
5. Свята Великодня Відправа. Тернів, 1922 р.
6. Великодня Євангелія Св. Євангелиста Івана. Тернів, 1922 р.
7. Святого Отця нашого Івана Золотоустого Учительне Слово на Світоносний День Великодній. Тернів, 1922 р.
8. Свята Відправа на Зелені Свята. Тернів, 1922 р.
9. Свята Відправа Вечірня й Рання. Жовква, 1923 р.
10. Великодній Канон. Варшава, 1927 р.
11. Православний Молитовник. Вид. 3. Варшава, 1928 р.
12. Православний Молитовник, Вид. 4. Варшава, 1930 р.
13. Парастас або Велика Панахида за в Бозі спочилих. Варшава, 1935 р.
14. Похорон світських людей. Варшава, 1935 р.
15. Біблія або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту. Варшава, 1932 — 1940 р. Готується до друку.
16. Новий Заповіт Господа й Спасителя нашого Ісуса Христа. Варшава, 1939 р.
17. Книга Псалмів. Варшава, 1939 р.
18. Молитовник для православних українських дітей. Холм, 1941 р., 64 ст.
19. Акафіст Пресвятій Богородиці перед Її чудотворним Образом Холмським. Холм, 1941 р., 20 ст.
20. Великий Канон Св. Андрія Критського.. 1942 р., 51 ст.
21. Колінопреклонні Молитви на Вечірні Св. П'ятдесятниці. Холм, 1942 р. 16 ст.
22. Вечірня й Утреня. Вид. 2-е, виправлене. 1942 р., 80 ст.
23. Пісня над Піснями. Холм, 1942 р., 23 ст.
24. Літургія Св. Отця нашого Івана Золотоустого. Вид. 2. виправлене. Холм, 1942 р., 80 ст.
25. Надгробна Утреня в Страсну Суботу. Холм, 1943 р.
26. Чин Малого Освячення води. Холм, 1943 р.
27. Молебень перед початком науки в школах. Холм, 1941 р.
28. Молебень на Новий Рік. Холм, 1943 р., 16 ст.

06

10

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

14.607

Служити Народові — то служити Богові!

Архиєпископ І ПАРІОН:

**„Прийміте всі Духа пре-
мудрости, Духа розуму,
Духа страху Божого“.**

СЛОВО НА БОГОЯВЛЕННЯ.

222222

Холм. Свята Данилова Гора 1943.

M. 868 Т. 1 укр
1949

2342.240.91(24u)-462.25

Українська Друкарня. Холм, Свята Данилова Гора.

I. Велич Свята Богоявлення.

Сьогодні ми побожно зібралися в Святому Храмі на останнє Свято Різдвяного круга, на велике, рокове Свято, повне глибокого змісту та неземної величчї, — Свято Богоявлення Господнього, цебто Свято явлення Бога в світ уже на службу наро́дові. Явлення в світ, щоб просвітити його, потопленого в густій темряві та в гріхах смертельних. Сьогодні явився Христос у світ остаточно, явно відкрився масам наро́днім, виступив на відкриту громадську службу, щоб звістити лю́дству Свою нову науку.

Свято Богоявлення святкуємо так само врочисто, як святкували ми й свято Божого Наро́дження. А це тому, що вдавнїну довгий час не розділювали Свят Наро́дження від Богоявлення, святкували їх обїдва 6-го січня, при чому одні Церкві в цей день святкували Рїздво, а інші — Богоявлення; а в вірмен Рїздво Христове ще й тепер святкується 6-го січня. Але в другїй половинї IV-го столїття Рїздво Христове остаточно було закрїплене за 25 грудня, і з того часу на 6-го січня закрїплене 'Свято Богоявлення. А в V-му віці, з розпорядження візантїйського імператора Феодосїя Молодшого, Свято Богоявлення стало Святом публічним і всенаро́днім, цебто днем, коли невільно було працювати.

Ось через це поміж Святами Різдом та Бого-явленням так багато спільного і в Богослужбі, і в самім святкуванні: 1) в Навечір'ї їх правляться т. зв. Царські Години, 2) суворий піст напередодні, 3) в ці Свята правиться Служба Василя Великого (на Бого-явлення в певні дні може бути й Івана Золотоустого), 4) в Україні напередодні ввечері справляється кутя, і 5) і на Різдо, і на Богоявлення приступало до хрещення багато оглашених, а тому в ці Свята замість „Святий Боже” співається „Єлиці во Христа крестистесе”.

Велика таємниця сьогодні відбулася на Йордані: Бог явився до Пророка Івана Хрестителя й узяв від нього, людини, хрещення. Узяв хрещення, щоб розпочати Свою явну службу народові для спасіння його. Йордан, зачудований, став і поніс свої води назад... „Тебе, Боже, побачили води, Тебе води побачили — та й налякалися. Йордан повернувся назад, побачивши Духа Святого, що сходив у виді голубиним і на Тебе злітав. Йордан повернувся назад, бачивши невидімого, що став видімым, Создателя втіленого, Владика в невільничім виді. Йордан повернувся назад, і гори заграли, побачивши Бога в тілі, і хмари видали голос, дивуючись Світлу від Світла, Богу істинному від Бога істинного...” (Водоосвятна Молитва Святого Софронія).

Саме хрещення є вже світло, як звільнення від повної темряви, а тому й наше Свято, Свято Хрещення Господнього, є разом з тим і Святом світла, Святом просвічення всіх тих, що пробували в темоті та в тіні смертельній.

II. Христос — то світло для світу.

По всіх православних Церквах, ідучи на Йордан святити воду, побожні люди сьогодні радісно співають: „Глас Господень на водах вопієть, глаголя: прийдіте, приміте всі Духа премудрости, Духа розума, Духа страху Божія, явльшогося Христа”. І в цьому піснопінні виложена глибока мудрість, яку Христос прийшов відкрити лю́дям, і яку нам нелегко зрозуміти. В цій Йорданській пісні говориться, що явлений сьогодні Христос — то Дух премудрости, Дух розуму, Дух стра́ху Божого, цебто Христос, явившись лю́дям, приніс їм найбільшу премудрість та найбільший розум.

Христос явився на цей світ, щоб просвітити його, щоб дати йому премудрість та розум, а вже з ними лю́дина сама легко знайде для себе відповідну дорогу споко́ю на землі й спасіння на небі. Ось тому Христос звичайно зветься Світлом для світу, бо Він прийшов на цей світ просвітити все лю́дство світлом богопізнання.

Захарії, побачивши Дитя́тко Христа в Єрусалимі, пророкував, що Він прийшов на цей світ, „щоб світити отим, що перебувають у те́мряві й тіні смертельній, щоб вести наші ноги на дорогу споко́ю” (Лука 1. 79). Також і праведний Симеон, стрівши Дитину Ісуса в Єрусалимському Храмі, так само назвав Його „світлом на просвіту поганам” (Лука 2. 32).

Євангеліст Іван так само ясно висловлює цю думку, коли свідчить: „Світло правдиве був Той, що освічує кожну лю́дину, що приходить на світ” (1. 9).

А в іншому місці він це твердить ще сильніше: „Він Світільником був, що горів і світив” (5. 35).

Та й Сам Христос звав Себе Світлом: „Я Світло для світу. Хто йде вслід за Мною, не ходитиме в темряві той, але матиме світло життя” (Іван 8. 12).

Саме явлення Христа в світ, Його Богоявлення, було вже початком просвіти всього світу, бо Ним світло й просвіта всім людям прийшли. І в цьому велич і зміст сьогоднішнього Свята Богоявлення: людина просвітляється, людина одержала нову премудрість і новий розум. Напі церковні піснопісники дуже ясно все це підкреслюють: „Днесь тварь просвіщається, днесь всяческая веселяться” (Стихири на Літїї). В Богоявленській Великій Ектенії ми молимося: „Щоб нам зпештям Святого Духа просвітитися просвітою розуму й благочестя”. В Богоявленському Тропарі співаємо: „Ти явився, Христе Боже, і світ просвітив, слава Тобі”.

Водоосвятна Молитва Святого Софронія, Патріярха Єрусалимського, ясно розкриває це саме: „Сьогодні ми визволилися від темряви, і світлом доброго розуму освітлюємося. Сьогодні все створене просвіщається світлом з неба”. І в цьому велич і зміст Свята Богоявлення чи Хрещення.

III. Якої премудрости навчає Христос.

Завдання кожної людини на цьому світі — служити народові, а тим самим служити й Богові. Світ стане на правдиву дорогу тільки тоді, коли він глибоко зрозуміє, що то визначає заповідь Христова, — любити один одного. Любити — то самовіддано служити

сво́йому бли́жньому чи й всьому наро́дові. А щоб до-
стойно служи́ти наро́дові, треба ма́ти повну премудрість
та розум. Звичайно навча́ємося їх ще з дитинства по
сво́їх ро́динах, по різни́х шко́лах, в бі́жучому живо́му
житті, але цього са́мого рі́шуче ма́ло, — навча́ємося
премудро́сти й розу́му найбі́льше від Христа, бо са́ме
Він може да́ти нам їх найповні́ше!

Явле́ний сьо́годні на Йо́рдані Христо́с — то на́ша
найбі́льша премудрі́сть і розу́м, бо вони по́ходять най-
перше від Ньогó, від Ньогó ми може́мо найбі́льше на-
вчи́тися. Христо́с да́в нам усе по́трі́бне для нашо́ї пре-
мудро́сти, для на́шого найбі́льшого розу́му, а це є —
Єва́нгелія.

Власне Христо́ва Єва́нгелія є найці́нні́ша скарб-
ни́ця найповні́шої премудро́сти, є невиче́рпне дже́рело
найбі́льшого розу́му для всьогó лю́дства. Це правди́ве
сві́тло для сві́ту. Єва́нгелія да́є лю́дині все, що їй по-
трі́бне для зе́много щасли́вого життя́ й для небесно́го
спасі́ння. Єва́нгелія—це нау́ка над нау́ками, це нау́ка,
яко́ї сві́т не зна́в до Христа, не зна́є й бі́льшої по
Ньому. Жодна кни́жка не переви́щи́ла Єва́нгелії сво́ім
глибо́ким змі́стом та розу́мом.

До Христо́вого Бого́явле́ння сві́т пото́пав у ві́чно-
му мо́року, правди́вої премудро́сти й розу́му він не по-
си́дав,—і тільки Христо́с прині́с їх йому́, Са́м правди́ве
Сві́тло, Са́м Со́нце правди́.

Христо́с хоті́в, щоб сві́т са́м доброво́льно обра́в
собі необхі́дне спасі́ння, а Він йому́ пода́в тільки прав-
ди́ву доро́гу до то́го. Бог створи́в лю́дину з вільно́ю
волею́, а то́му ні в чо́му не нево́лить її. На́ше спасі́ння
му́сить бу́ти зовсе́м доброво́льне, му́сить вільно́ виходи́-

ти від нас самих, бо інакше воно було б вимушене, Богові немиле. Сам Христос вивів нас і поставив на правдиву дорогу спасіння, — нам треба тільки йти нею просто й не звертати з неї, просячи: „Да ісправить Господь стопи наші!” (Пс. 3. 3).

1. Христос приніс правду на світ.

Перед Христом світ потопав у злі та неправді. Скрізь панувало рабство, кровожерство, насилля, обмана. Ніде на землі правди не було, — вона була поганьблена, загнана, утискувана. Рабство панувало скрізь, і менший не знаходив оборони в старшого, а слабший у сильнішого.

І ось у цьому зарозумілому греко-римському світі, з його поганською ідеологією кулака та насилля над слабшим, явився Христос, як Сонце правди, й голосно став проповідувати, що в світі мусить панувати правда, коли тільки цей світ хоче втриматися й не завалитися. Христос став навчати, що за прожите кожному буде по смерті його суд, Страшний Суд, де його життя розсудять суворо, але поправді. А Суддею буде Сам Бог, найвища Правда, перед Яким усі люди будуть однакові. І нічого нікому не забудеться, — кожному воздасться по ділому його. Нехай страпаться тієї хвилини всі насильники!

І люди здригнулись від цієї нової Христової науки, бо вона відкрила очі всім, хто в темряві ходив. Розкрилися очі, й люди побачили Вічну Правду, Сонце Правди, і тепер були змушені завжди пам'ятати, що є таки в світі й Правда правдивая, про яку треба конче

думати при всіх своїх поступках, — бо є найвищий Суддя всього нашого життя.

Оце появлення правди на світі й є одним з найбільших наслідків Христового Богоявлення. В Водосвятній молитві Св. Софронія про це читаємо: „Сьогодні хмари пускають з небес дощ правди для людства. Сьогодні рай відкривається людям, Сонце правди сяє нам”.

Значення правди в нашому житті величезне, бо вона двигун всього людського богобойного життя на цьому світі, бо вона визволює людину з пут темряви й робить її вільною. „І пізнаєте правду, а правда вас визволить” (Ів. 8. 32), сказав Сам Христос. І це глибокий заповіт для всього людства, — це та осяйна надія, яка завжди окрилює кожну людину й кожен народ. Треба міцно пізнати правду, і правда нас визволить, і конче доведе до того, до чого ми прагнемо. „Ступайте — і відчинять вам” (Матвій 7. 7).

Христос — то втілена правда, то Сонце правди. Сам Христос про це свідчить: „Я на те народився й на те прийшов в світ, щоб засвідчить про правду!” (Ів. 18. 37). „Промовив Ісус: Я дорога, і правда, і життя!” (Ів. 14. 6).

Євангелист Іван так само свідчить про це: „Закон через Мойсея був даний, а ласка та правда явилися через Ісуса Христа” (1. 17).

Духа Святого ми зємо „Духом істини”, цебо Духом правди, наприклад у щоденній нашій Молитві „Царю Небесний”.

І сьогодні кожен із нас, причащаючись Святої води на Йордані, конче одержує — як дар Духа Свя-

того — спосібність розуміти правду Божу. Сьогодні правда ця відкривається нам, і ми її відчуваємо серцем своїм та сприймаємо душею.

Повну науку про правду найясніше подав нам Ісус Христос у Своїй Святій Євангелії. І правда стала основою нашого повсякчасного життя, а всякі відхилення від неї жорстко мстяться на нашім сумлінні. І справедливо каже наш нарід: „Неправдою світ пройде, та назад не вернеться”.

Не лякаймося того, що правда ще й досі не запанувала в нашому зємному житті. Світ побудований так, що правда в ньому росте й шириться дуже помалу, але все таки невпинно. І настане час, коли людям таки остаточно відкриються очі й стануть видіючими, і вони пізнають Сонце правди, а тоді правда заволодіє світом, — і Царство Боже запанує в ньому.

Велич Христа власне в тому, що Він наше правдиве Сонце правди. І коли світить сонце, увесь світ його бачить, його світло освічує все, чи хоче хто того світла, чи ні. Так само, коли в світі засвітив Христос, Сонце правди, всі побачили Його правду, найбільше правдиву, всі відчувають її своїм серцем, хоч не всі її належно сприймають, не всі її виконують. Але настане час, коли правда Божа таки нарешті переможе, — і настане найкраща доба людства на землі, — Царство Боже!

Як від сонця конче виходить світло, так від Христа конче виходить правда, — й освічує найменші закутинки нашого життя, і в світлі його видно найменшу неправду, як видно порошинку в соняшному проміні.

Кожен нарід має свою правду, завіщану йому довгими поколіннями. Правду, в якій зібрані всі його задушевні бажання, всі його мрії. Має ці мрії й наш український нарід, як правду батьків своїх, завіщану дітям. Вірно й надіймося, що ця наша українська правда конче сповниться, коли вона стане в нас правдою загальною, коли її всі ясно пізнають. Пізнана правда не може не справдитись: „Пізнасте правду, а правда вас визволить”, сказав Сам Христос.

2. Христос приніс братерство на світ.

І справді, до Христа панувало на землі повне рабство, повна неволя, повна залежність, повна нерівність. Раб був не поважаний за людину, жодних прав він не мав. Жодного розуміння про рівність бодай перед Богом тоді не було. Панство та вельможні тримали в великій неволі й погорді всіх, що йому служили.

А Христос почав навчати, що всі люди — браття... „Брат” — це було нечуване доти нове слово, що вперше з Христових уст залунало по жорстокій і безсердечній греко-римській вселенній. Це було нове нечуване слово, що відразу понеслося поміж бідний трудящий народ, як пісня ангольська, як небесна симфонія... На нечуване слово „брат” нарід спершу остовпів і диву дався, а згодом плівом поплив за Христом, як за своїм Визволителем.

Це Христос перший став проповідувати, що всі люди—брати, що всі люди рівні, однакові, що всіх людей однаково судитиме Бог на Своїому праведному

Суді. Для свого часу це була величезна й глибока премудрість, якої світ доти ще не знав.

І щоб показати, що всі стани людства однакові, що всі люди поважані вже за саму свою людську істоту, Ісус Христос, Бог і Створитель світу, зійшовши на цей світ і прийнявши людське тіло, оселився в бідній трудящій родині столяра Йосипа. Це був найбільший приклад братського єднання всіх людей, бож Сам Бог оселився в бідній теслярській родині, а цим освятив бідність і братерську єдність усього людства.

І всім Своїм життям Христос завжди підкреслює, що всі люди — брати, всі однакові, всі повинні жити один з одним по-братському. Для всіх буде однаковий суд перед Господом, — суд справедливий і страшний. Це була велика нова премудрість і глибокий розум для світу, що цієї рівності й братерства не тільки не знав, але й уважав це за найбільшу соціальну революцію.

Науку про братерство перший приніс нам на цей світ Ісус Христос. Приніс і прикладно показав нам на Своїм власному житті. І ця наука про братерство всіх людей відразу освітила світ по новому, немов зоря та ранішня, а всім бідним та трудящим принесла світлу надію на краще життя. Ця Христова наука принесла в світ нову мораль, нову побожність, — всі люди стали рівними перед Богом, а на землі всі люди стали братами один одному. А всі ті, що порушували цю Божу науку про братерство стали переступниками, свавільцями, гнобителями в очах усього народу.

Народ, що дивиться на всіх своїх членів, як на рідних братів, завжди міцний та щасливий. Нема поміж ними злиденних бідарів, нема поміж ними неспра-

ведливо утискуваних, нема поміж ними розкладових чварів та сварів.

Нехай і в українського народу один одному буде за рідного брата, нехай і поміж нами лунає повсякчас святе та величне оце „брате мій”, — і не стане серед нас злидарів, замовкнуть усі свари та чвари!

І стане тоді наш народ сильним та щасливим, у світі шанованим, — бо з сильним рахуються всі.

3. Христос приніс любов на світ.

Третя велика наука, яку приніс Христос для всього світу, це наука любови. Христос заподівав любити один одного, і вже цим усі люди стали один одному братом. Коли Христос приніс на світ правду, як Сам Сонце правди, то з цієї правди на землі самі собою послідовно випливали й наука про братерство, й наука про любов. Христос проповідував, що не може бути на світі рабства, неволі, не може бути нерівности, — всі люди браті, що обов'язані любити один одного.

Більше того, Христос усе життя побудував на любові, — любов мусить панувати в родині, любов мусить бути поміж людьмі, мусимо любити кожного свого ближнього, навіть ворога свого.

Любов серед людських чеснот Христос поставив на найвищий щабель, на найперше місце, ось тому Апостол, певне повторюючи Христові слова, сказав: „Бог — то любов!” (1 Ів. 4. 18). Так само й Апостол Павло, передаючи думки Христові, навчає: „Коли я маю всю віру, щоб переставляти навіть гори, та любови не маю, то

я ніщо!“ (1 Кор. 13. 2). Це глибока наука, що ставить любов понад усі інші людські чесноти. Христос був втілена любов, і всю Свою глибоку науку про любов подав у Святій Євangelії. Євangelія — це наука про любов, і весь її зміст можна подати одним словом — л ю б о в.

У тодішньому греко-римському світі, переповненому неволею, насильством та нерівністю, й нове слово „любов“ прогреміло несподіваним дзвоном громовім, який будив до нового життя весь світ бідних та трудящих. Христос перший заговорив у цьому світі „як можновладний“ (Мт. 7. 29), і заговорив про такі речі, що були зовсім нові для всього людства. Христос будував новий світ не на перевазі грубої сили, але на правді, братерстві й любові. Справді, для тодішнього світу всі ці гасла були зовсім нові й нечувані, але для світу трудящих вони несли осяйну надію на визволення з-під гнету утїскувачів. Любов до ближнього була тією новою наукою, яка запалила старий світ і розпочала світ новий, християнський.

Де любов — там і Бог, а де Бог — там сила та щастя. Блаженний нарід, у якого любов процвітає! Щастя та сила панують у нього, достаток та правда в оселях його!

Українському народові давно вже бракує більшої любови, бо замало її поміж нами!... Нехай вона збільшиться в нього, — й не буде між ним злидаря, не буде безсильного, не буде голодного... Свари та чвари тоді перестануть, — і воскресне тоді українська правда, і сонце засяє над нашими вбогими нивами...

Побільше ж любови на світ!

IV. Страх Господній — найвища премудрість.

Правда, братерство й любов, — оце та премудрість та розум, якої набратися кличе нас сьогодні Свята Церква в Йорданському піснопінні. Сьогодні через причащення Святої води кожен з нас одержує благодать Духа Святого, що освічує й врозумляє нас.

Але понад нашою всією премудрістю, понад нашим усім розумом мусить бути страх Господній. В Йорданському піснопінні згадується страх Божий, як завершення всієї премудрості: „Глас Господній на водах вопієть, глаголя: прийдіте, прийміте всі Духа премудрости, Духа розума, Духа страху Божія, являшогося Христа”. Давнє слово „страх” визначав й покору, і тут це значення більше на місці. Ми діти Господні, ми сини Його, і страх наш перед Господом такий же, як перед люблячим Отцем, Який не поневолить нас ні в чому. Але ми обов’язані коритися Господеві в усьому.

І яку б високу науку людина не мала, вона повинна до цього всього, як закінчення її, мати страх Господній. Тоді тільки наука буде нам справді на користь, на спасіння. Конче треба, щоб уся наша премудрість, увесь наш розум повставали й виховувались під кутом страху Божого. Цебто, не вільно забувати Бога, яку б премудрість та розум хто ні мав. Бог і Церква Його — понад усе, і тільки при такому поставленні наша людська премудрість буде плідна й корисна.

Пророк Давид (Пс. 110. 10) висловив це з глибоким передбаченням:

Початок премудрости — страх перед Господом,
Добрый розум у тих, що виконують це!

Без Бога нема премудрости в світі. Часто нам здається, ніби ми все знаємо, ніби ми весь світ зрозуміли; а коли придивимось ближче до свого знання, то ясно бачимо, що знаємо ми занадто мало, знаємо тільки те, що Бог зволив нам відкрити...

Та й взагалі найвища премудрість у руках Божих: кому Бог зволить, тому відкриває. Свою найвищу премудрість Господь відкрив простим людям-рибакам, відкрив тим, хто мав правдивий страх Божий, а серце чисте. Премудрий Соломон в Книзі Пріказок пише про премудрість (3, 1, 5, 7, 2. 2):

Сину мій, — не забудь ти моєї науки,
І нехай стереже твоє серце накази мої.
Надійся на Господа всім своїм серцем,
А на розум свій не покладайся.
Не будь мудрий у власних очах, —
Бійся Господа та ухиляйся від злого!
Бо Господь дає мудрість,
З Його уст — знання й розум.

Страх Божий не тільки початок, але й завершення премудрости. Це мудрість над мудростями, це найвища премудрість. Страх Божий — це найкраща дорога премудрости, дорога до досягнення повного розуму:

„Страх Господній навчає премудрости” (Прик. 15. 33).

Страх Божий — це око Господнє над всім, що ми робим та мислим. Усе це Бог знає, усе це Він важить, усе це Він судить. Маймо ж постійно страх Божий в собі!

Хто зівсїди Господа має в думках, хто мислить про Бога при всякому ділі, той має страх Божий в собі.

Хто ж має страх Божий, той робить найкраще, в того щастя та пбспїх в усякому ділі, — і Бог благословляє такого достатком та силою!

Український нарбде, — чого то страх Божий змалів між тобою? Чого око Боже, що стежить тебе повсякчасно, так часто буває засмучене? Чого оті чв́ари та св́ари тебе роз'їдають, чого колотн́еча руїнна н́як не погасне в тобі? Чого ота зайвая критика всього, одному тобі неприємного? Чому не заглянеш критично у власную душу свою, чому не згадаєш страху́ перед Господом?

Чи мало ознак поміж нами Господнього гніву? Чи Його благодать не рідка поміж нами?

Биймося в груди смиренно й згадуймо страх Божий в покорі, — і Бог до нас вернеться знову, і доля та щастя всміхнуться до нас — бодай у годину дванадцятую...

Христос — це наша найбільша премудрість та розум: без Нього ми всі нерозумні!

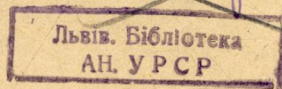
Христос — це наша найвища освіта: без Нього неплідна вона й некорисна!

Христос — усе наше найбільше знання: без Нього світ темний й бездушний!

Скажімо ж разом з Псалмопівцем (Пс. 26. 1):

Господь — моє світло й спасіння моє,
Кого буду боятись?

Господь — то твердиня мойого життя,
Кого буду лякатись?

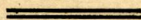
І в сьогоднішній святковий день усі ми голосно й радісно заспіваймо: „Глас Господній на водах вопієть, глаголя: прийдіте, приміте всі Духа премудрости, Духа розума, Духа страху Божія, являвшогося Христа!”

Учімося ж всі від Христа!

ЗМІСТ ЦЬОГО СЛОВА:

I. Велич Свята Богоявлення	3
II. Христос — то світло для світу	5
III. Якої премудрости навчає Христос	6
1. Христос приніс правду на світ	8
2. Христос приніс братерство на світ.	11
3. Христос приніс любов на світ	13
IV. Страх Господній—найвища премудрість... .	15

29. Молебень до Пресвятої Богородиці. Холм, 1941 р.
30. Вдячний Молебень. Холм, 1942 р.
31. Чин Великого Освячення води на Святе Богоявлення, Холм, 1943 р., 20 ст.
32. Молебень перед початком усякого доброго діла. Холм, 1942 р.
33. Плач Пресвятої Богородиці. Канон на Малому Повечір'ї Страсної п'ятниці. Холм, 1943 р.
34. Чин Божественних Страстей Христових або Пассії, 1943 р., 22 ст.

Інші видання.

1. Провідник по Святій Данилової Горі в Холмі. Холм, 1941 р., 12 ст.
2. Людина праці. 60-ліття з дня народження Архiepіскопа Іларіона. Холм, 1941 р., 16 ст.
3. Діяння першого річного Холмсько-Підляського Єпархіяльного Собору 21, 22 і 23 жовтня 1941 року. Холм, 1942 р., 20 ст.
4. Чин рукоположень і нагород в Холмський Архiepіскопії. Холм, 1942 р., 24 ст.
5. Церковний словничок. Холм, 1942 р., 12 ст.
6. Холмський Богогласник. Частина перша: Колядки й Щедрівки. Холм, 1942 р., ст. 40.
7. Бережімо все своє рідне! Новорічне Послання. Слово Архiepіскопа Іларіона на Обрізання Господнє. Холм, 1943 р., 24 ст.
8. Чого навчає Різдво Христове. Слово Архiepіскопа Іларіона на Різдво Христове. Холм, 1943 р., 20 ст.
9. Холмський Богогласник. Частина друга: Пісні до Пресвятої Богородиці. Холм, 1943 р.
10. Архiepіскоп Іларіон: Українська Церква. Нариси з Історії Української Православної Церкви. Прага, 1942 р., т. I ст. 236, т. II ст. 224.
11. Літургія Св. Івана Золотустого, мовою староукраїнською. Холм, 1942 р., 24 ст.
12. Річники "Рідної Мови" за 1933 — 1939 роки, та "Нашої Культури" за 1935 — 1937 роки.
13. Усі праці Проф. Д-ра Івана Огієнка, а між ними: Складня української мови, ч.ч. I і II: Словник місцевих слів, у літературній мові не вжитих; Повстання азбуки й літературної мови в слов'ян, 75 знімків. І інші.

Усі ці книжки, а також різні церковні речі, можна набувати в Єпархіяльному Холмсько-Підляському Складі, Cholm, Świata Danyłowa Hora.

0,54 (1986)

Р/1

5964

14.607

Служити Народові — то служити Богові!

Архиєпископ ІЛАРІОН:

„Прийміте всі Духа пре-
мудрости, Духа розуму,
Духа страху Божого“.

СЛОВО НА БОГОЯВЛЕННЯ.

222222

Холм. Свята Данилова Гора 1943.